СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 91. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 19 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 91. Jersey City, N. J., Thursday, April 19, 1934. THREE CENTS.

АМЕРИКА ЗГОДЖУЄТЬСЯ УСТУПИТИ З ҐАЇТІ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув конференцію з президентом острова Ґаїті, Стеніом Вінсентом, а по конференції дав до зрозуміння, що американський уряд відкличе з острова моряків, які окупували Ґаїті 19 літ.

Окупація має закінчитися при кінці найближчого жовтня. Як перший крок до закінчення окупації уряд Ґаїті має обняти контролю над власними фінансами. Конференція між президентами поладила між іншим ґарантії для американських фінансистів, котрі вложили свої капітали на острові.

Представники уряду американського й ґаїтського укладають дальші подрібиці пляну. Плян має бути проголошений протягом тижня.

ЛЕТНИЧІ ПІДПРИЄМЦІ ПОЗИВАЮТЬ ҐЕНЕРАЛЬНОГО ПОЧТМАЙСТРА.

ВАШИНҐТОН. — Чотири повітрові підприємства, котрі мали колись контракт з почтовим урядом на воження почти, який опісля уряд відкликав, позвали в суд ґенерального почтмайстра, щоби заставити його не ломати цього контракту, але виконувати його постанови.

Позов закидує ґенеральному почтмайстрови, що він зломав контракт без попереднього повідомлення та не дав компаніям нагоди подати свою гадку в тій справі.

Сенатський комітет почав наново слідство над контрактами щодо воження почти повітрям.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ЗАКИДІВ Д-РА ВІРТА.

ВАШИНҐТОН.— Спеціяльний комітет конґресу для розсліду закидів, пороблених д-ром Віртом, суперінтендентом шкіл з Ґері, Індіяна, що, мовляв, „мозковий трост" зробив заговір заступити „американського Керенського", президента Рузвелта, диктатором у роді Сталіна, покликав на переслухання учасників вечері, на котрій, як говорив тиждень тому д-р Вірт, він довідався про цей заговір.

Ставали на зізнання всі особи, названі д-ром Віртом. Перша зізнавала місс Баровс, у котрої хаті була гостина. Вона заявила, що Вірти її давні приятелі та що тому вона їх запросила до себе на гостину. Одначе гостина, говорила вона, не вдалася, бо д-р Вірт не дав нікому говорити і говорив увесь час самий. Він почав говорити, як тільки ввійшов, а скінчив, коли гості збиралися розходитись, десь коло 11 години ввечір. Не чула вона ні одної з тих заяв, які чув д-р Вірт. Ніхто не говорив, казала вона, ні про Керенського, ні про Сталіна, ні про д-ра Ґоґвела. Якщо хтось про цих людей згадав, то це мусів бути самий д-р Вірт, бо він один говорив. Місс Баровс висказала здивування, що хтось міг у такий спосіб нарушити правила гостинности, як це, на її думку, зробив д-р Вірт.

У тому самому тоні говорила місс Ніленд. Вона казала виразно, що зізнання д-ра Вірта не відповідають правді. Таксамо говорили інші свідки, між ними й Лоренс Тод, котрий признав виразно, що він є кореспондентом „Тасса", совітської новинкарської аґенції. Всі вони представляли справу так, що тільки д-р Вірт говорив, а вони слухали.

Д-р Вірт, котрому всі свідки закидали неправдиві зізнання, сидів підчас цілого переслухання на засіданню та чув кожде слово. Комітет його вдруге на переслухання не кликав. Всякі справи поступовання перед комітетом вирішувано строго партійним способом: два републиканці голосували все проти трох демократів. Комітет має ще відбути одно засідання, щоби вирішити цю справу.

„ДОЧКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ" ЗА ДОБУДОВУ ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Конвенція організації „Дочок Американської Революції" заявилася за добудування американської льоти до розмірів, дозволених угодою між великими морськими державами.

Між ґістьми на цій конвенції був якийсь час большевицький амбасадор, Трояновський. Не дивлячись на те, учасниці конвенції висказувалися критично про визнання большевицького уряду Америкою, а ще більше критично про будову будинку американської амбасади в Москві. Сенатор Барбур подав конвенції, що американський амбасадор у Москві бере 17,000 долярів на рік, а удержання його штабу коштує Америку коло 400,000 долярів.

ПОЛКНУВ 5 ДОЛЯРІВ, ДІСТАВ 10 ДНІВ ТЮРМИ.

НЮ ЙОРК. — Ґлейдис Мек Кейб занізвала до суду свого мужа Джана за те, що не дає їй удержання. На переслуханню в суді позовниця сказала, що муж дістав роботу з бюра урядової допомоги, але діставши платню, наперед упився, а потім, прийшовши домів, у сварці з жінкою полкнув пятьдоляровий банкнот, котрого жінка потребувала на удержання себе й троє дітей. Обжалований казав судді, що він зґубив 5 долярів, але одна дочка признала, що вона бачила, як батько поликав гроші. Коли судя ще до того довідався, що позовниця має йти за два тижні до шпиталю для положниць, він сказав: „Такого мерзавця я ще не бачив. Десять днів у тюрмі при тяжкій праці!"

СОЮЗОВІ ЮВИЛЕЇ З НОВИМИ ЧЛЕНАМИ: ЦЕ ДІЙСНІ І ЖИВІ ЮВИЛЕЇ. ВСТУПИТИ ДО У. Н. СОЮЗА, ЗНАЧИТЬ, НЕ ЗРОБИТЬ ЛАСКУ СОЮЗОВИ, А ТІЛЬКИ СОБІ САМОМУ, БО ЗНАЧИТЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ В ЧЕСНІЙ, ДОБРЕ ЗАГОСПОДАРЕНІЙ І ДОБРЕ ВЕДЕНІЙ ФІНАНСОВІЙ ІНСТИТУЦІЇ. БУТИ В СОЮЗІ, МАТИ В НІМ СВОЇ ДІТИ, ЧИ ПРИТЯГНУТИ ІНШИХ ДО СОЮЗА, ЗНАЧИТЬ СПОВНИТИ СВІЙ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК, ЗНАЧИТЬ ПОДБАТИ ПРО РОЗВІЙ НАРОДНЬОЇ УСТАНОВИ, ЯКА НА ПРОТЯЗІ 40 РОКІВ ДАЛА ПОВНО ЖИВИХ ДОКАЗІВ НАЙКРАЩОЇ ЛЮБОВИ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ХТО ЦЕ РОЗУМІЄ, ЦЕЙ СТАНЕ В ТІМ ЮВИЛЕЙНІМ РОЦІ ЧЛЕНОМ У. Н. СОЮЗА, АБО ВПИШЕ ДО НЬОГО СВОЇ ДІТИ, АБО ПРИДБАЄ СОЮЗОВИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО НІМЕЦЬКУ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ.

(УП) Англійська газета „Інґліш Рівю" за березень 1934 року так характеризує німецьку закордонну політику: „Завданням домашньої реорґанізації є заповнювати якийсь час працю німецького уряду й коли все буде готове, то на тумку деяких, далеко передбачуючих осіб у Німеччині, це буде час для розриву між Москвою і Токіом. Найдальше висунена територія Совітів стане обектом німецької експанзії. Коли совітські сили будуть заняті на Далекому Сході, то це буде момент для відірвання України. Це станеться, очевидно, після попереднього вхлонення Латвії, Естонії й Литви. Це буде Дранґ нах Остен у новій формі.

„Користи з цього, з німецької точки погляду, є очевидні, бо в разі війни для Німеччини, маючи за собою Україну і її ресурси, не буде страшною ніяка бльокада. Щобільше, це дасть змогу Німеччині виявити себе перед світом як оборонець України перед большевицькою тиранією, бо ніхто не зможе заперечити, що через це Берлін виконав би велику прислугу для людства, спасаючи цю страдальну країну з московських клів. Це все в будучині, але здається не в такій далекій будучині, як то на перший погляд видавалось би".

ВБИВСТВО ЧИ ВИПАДОК?

З води Лонґ-айлендського заливу в Норвок, Конетікот, добуто тіло Артура Тода, багатого 70-літнього мешканця Ню Гейвена, котрий мешкає тут літом у прегарній віллі. Поліція робить слідство, чи смерть Тода була висідом нещасливого випадку, чи вбивства. Перед поліцією станули люди, які кажуть, що вони бачили Тода в товаристві жінок. На думку про вбивство вказує факт, що калитку Тода, без одного цента в ній, знайдено яких 200 ярдів від муру, що заслонює його віллю від моря.

ЛЯВІНА ЗАСИПАЛА ПЯТЬ СТУДЕНТОК.

В Юденбурґу (Долішня Австрія) лявіна засипала пять віденських студенток, що перебували в тій місцевости на лещетарських курсах. Ратункова акція була безуспішна. Всі вони зґинули.

9-ЛІТНІЙ УБИВНИК.

В Лучках, пов. Коломия, 9-літній Степан Кочижурук пробив ножем 11-літнього Івана Лютого, який по годині помер. Малолітній убивник пробив свого товариша підчас суперечки на санках, їшло про те, хто мав перший їхати.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ЗА ЛІКУВАННЯ БЕЗ ДОЗВОЛУ.

Перед судом у Ню Йорку ставав за практикування медицини без дозволу Макс Шнелер, котрого міський уряд установив лікарем реформаторії на Острові Гарта. Обжалований признався, що він не має дозволу, але казав, що він покінчив лікарські школи та мав свого часу дозвіл. Він не міг пояснити, як цей дозвіл стратив. Він говорив далі, що був на війні проти Німеччини, попав у німецький полон та втік з нього. Обжалований підчас зізнань зімлів.

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКСПОРТ ДО СОВІТІВ.

(УП) До Лондону приїхав з Америки лорд Марлей, голова комітету допомоги жертвам німецького фашизму. Він зібрав в Америці на ту ціль 250 тисяч долярів і задумує ті гроші передати большевикам на влаштування спеціяльної жидівської републики в Біробіджані. Туди буде дозволено всім державам експортувати свою надвишку Жидів. Большевики зобовязались не накладати на Жидів ніякого мита. Як зачуваємо, то в цьому також дуже заінтересова Польща і думає взяти в цьому інтересі участь навіть своїми капіталами.

ЯК „ПРАЦЮЮТЬ" У СОВІТСЬКИХ КРАМНИЦЯХ.

Недавно оповідало совітське радіо своїм слухачам про мандрівку совітського журналиста по кооперативних крамницях у Ленінґраді.

В одній крамниці не знайшов денникар ні одного чоловіка за лядою. Тимчасом у крамниці „працювали" 36 осіб, з яких були тільки 7 продавців; всі інші — це „зави" („заведующі") чи керівники, „помзави" та „завзави" (помічники та заступники керівників).

В іншій крамниці працював 11 днів експедієнт; украв паку цукорків і втік. Його наслідник працював 2 дні; вкрав кілька мішків товарів і втік. Його наслідник працював один день; украв 4,600 рублів і втік. І т. д. Яка плата — така „праця".

СІЛЬСЬКА „КОМУНІСТИЧНА АРИСТОКРАТІЯ" НА ПОЛТАВЩИНІ.

Полтавський кореспондент „Вістей" пише, як то колгосп ім. Портненка, василівської сільради „зразково(!) поставив справу обслугування ударників. Кращим колгоспникам, які показують приклад боротьби за большевицький колгосп і заможне (!) колгоспне життя, видають спеціяльні ударницькі книжки. Для них зорґанізовано окремий стіл харчування з обідами високої якости".

Комуна — комуною, соціялізм — соціялізмом, „рівність, братерство, воля" й інші мітінґові фрази це крам чи хлам для радія, промов „вождя" та інших Постишевих, з „окремий стіл з обідами високої якости" — це зовсім інше діло.

Правда, — кореспондент „Вістей" не каже, як виглядають ці обіди „високої якости", чи крім хвоста з селедця є ще голова, але вже сам факт, що — мовляв — сидить собі чоловік за „окремим столом", а не разом з чернью, свідчить наглядно, як виглядає „комунізм" у практиці. Панські поганячі сидять теж окремо від форналів. Аристократія!

НОВА ШПИҐУНСЬКА АФЕРА В УЖГОРОДІ.

Поліція арештувала трох панків тоді, коли збиралися переступити мадярську границю, недалеко Берегова. Був то Владимір Коста, російський емігрант, колишній царський капітан, що був довший час у Гумрах нотарем, скраховавший рибницький торговець деревом Симканич і бувший мадярський жандарм з Мукачева, Сакач. Виявилося, що згадані зорґанізували на Підкарпаттю та Східній Словаччині тайну орґанізацію мадярського леґіону „Левенте" в цілі відірвання тих частин від републики, в користь Мадярщини. У них перевели труси і знайшли печатки й друки тайної орґанізації, рівночасно багато інших доказів. Після того арештували Юлія Широкая з Підгорян і Шандора Куруца, 22-річного ужгородського студента, що був кур'єром орґанізації, котрий нелеґально часто переходив до Мадярщини.

ЖАХЛИВИЙ ВИБУХ СВІТЛЯНОГО ГАЗУ.

В Гановері (Німеччина), трапилася в одному великому домі недалеко залізничного двірця катастрофальна експльозія світляного газу. Цілий дім перемінився у велику купу румовища, придавлюючи званицями 12 осіб. Здогадуються, що всі люди, яких присипали румовища дому, зґинули. Причина катастрофи покищо невідома.

НЕПРИГОТОВАНА ВЕСНЯНА СІВБА НА УКРАЇНІ

ХАРКІВ.—У харківськім часописі „Вісти" поміщено промову Скалиги, голови републиканської земельної комісії, в якій він гостро виступив проти апарату Наркомзему, котрий не сповняв своїх завдань, як належало. Скалиґа навів цілу низку фактів на доказ „неповоротности" Наркомзему, неприготованої весняної сівби, яка вже на Україні почалася, та виснаження коней, яких не можна використати при пільних роботах і т. д.

УСПІХИ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

ЛЬВІВ. — Звіт „Маслосоюза" за 1933 рік виказує, що „Маслосоюз" вийшов у 1932 році з великої господарської кризи, яка придавила цілковито кооперацію в Польщі, з найменшими ще втратами і виказав в 1933 р. чисту біляносову надвишку. Це свідчить про внутрішню силу української молочарської кооперації.

ПАМЯТАЮТЬ ЗА БОЙКІВЩИНУ.

ЛЬВІВ. — Вийшло трете число „Літопису Бойківщини", журналу, присвяченого розслідженню Бойківщини, повної ріжних історичних памяток. У цьому числі вийшов теж перший аркуш „Словника бойківського говору", о. Юрія Кміта.

У звязку з появою того числа звертають увагу, що існують уже два музейні осередки, „Верховина" в Стрию і „Бойківщина" в Самборі, для зосереджування й збереження всіх здобутків матеріяльно-духової культури бойківського племени.

Для улекшення подорожування по Бойківщині вийшов теж туристичний провідник Н. Ю. Пеленського під назвою „Долиною Опору й Стрия".

ЗА ВІДЧИТ ДО ТЮРМИ.

ЛЬВІВ. — Дня 26 березня засудив польський суд 19-літню дівчину, Ольгу Цимбалісту, ученицю жіночої семинарії у Львові, за реферат про покійного революціонера Ярослава Любовича, якого память її товаришки вшанували двохвилинною мовчанкою. Тогож дня, як вона верталася зі школи до дому, її арештували на дорозі. У вязниці перебула кілька тижнів. Судія присудив її на 4 тижні тюрми. Усунено її теж зі школи. Судія заявив, що наложив на підсудну малу кару, бо вона й так уже покарана прогнанням зі школи.

АНКЕТА УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПРИХИЛЬНИКІВ КНИГИ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Українське Товариство Прихильників Книги в Празі влаштовує анкету під заголовком „20 найгарніших українських книжок за останніх 5 років (1928—1932)" і другу анкету на „5 найгарніших українських книжок за останній 1933 рік". Під терміном „найгарніші" книжки розуміється бібліофільські ознаки видання (книги, альбому, серії книжок чи брошур), а саме: зовнішний вигляд (окладинка, титулова сторінка, тощо), внутрішнє оформлення, ілюстрації, папір, технічно-друкарське виконання, зшиття, переплет і т. п. Відзначені книжки проектується виставити на прилюдних виставах у Празі та в інших містах.

КЛОПІТ З ДОНБАСОМ.

МОСКВА. — „Правда" подає, що досі не зліквідовано перешкод у Донецькім басейні. Саботажні елементи далі спиняють продукцію, яка маліє з кожним місяцем. Шахтами знову керують неграмотні, без усяких технічних кваліфікацій.

ПОЛЬСЬКІ ҐАЗЕТЯРІ В КЛОПОТІ.

ВАРШАВА (Польща). — Д-р Павль Ґебель, націвський міністер пропаґанди в Німеччині, запросив польських журналістів до Німеччини на день 20 квітня, себто на свято уродин Гітлера. Але вимовлено, що це запрошення відноситься тільки до польських журналістів „арійського походження". Клюб преси тепер у клопоті й каже, щоби сам Ґебель рішив, хто може поїхати на те свято.

ЦЕНЗУРА НАЦІВ.

БЕРЛІН. — Щоби не писано про націвів ріжних небилиць, заведено цензуру для всіх авторів, котрі хочуть писати на ту тему і мати офіціяльну згоду партії. Перецензуровані книжки матимуть тоді зазначення, що вони одобрені.

ТРОЦЬКИЙ МУСИТЬ ПОКИНУТИ ФРАНЦІЮ.

ПАРИЖ. — Влада візвала Леона Троцького негайно покинути Францію. В рішенню кажеться, що йому дано дозвіл на побут під тою вимогою, що він буде держатися здалека від усякої політичної акції. А тимчасом він зорґанізував „Четвертий Інтернаціонал", щоби при його помочі викликати нові переводи в европейських державах.

СОВІТИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ.

МОСКВА. — Як Америка не дасть Совітам кредитів, то вони, як запевняють, нічого не закуплять в Америці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„НА МОЇ ДІЛА НЕ ДИВІТЬСЯ, МОЇХ СЛІВ СЛУХАЙТЕ".

Американський уряд під проводом президента Рузвелта почав відважну кампанію за відбудову краю. Відваги треба було, щоби сказати краєви без обиняків, що коли має бути відбудова краю, то підприємці не можуть держатися своєї депресійної політики зменшувати число робітників, знижувати їх заплату, збільшувати години праці. Якраз навпаки, уряд говорив підприємцям, що вони мусять не тільки не зменшувати числа робітників, але їх збільшувати; не знижувати їм заплати, але підбільшувати; не збільшувати години праці, але зменшувати.

Ця політика уряду президента Рузвелта йшла в розріз з дотеперішньою політикою американського уряду, бо Америка досі все стояла на становищі, що бизнес має бути ведений відповідно до приватних плянів і під приватним зарядом, а уряд має в це вмішуватися якнайменше. Американці були того переконання, що це добре не лише для приватного бизнесу, але й для загальної справи.

Через те багато Американців дивилися на політику уряку Рузвелта як на революційний замах на святість приватного бизнесу, цеї основи американського суспільного устрою. В цьому лежали ті закиди радикалізму, соціялізму й комунізму, якими загорілі приклонники старого розуміння загального добра наділяли щедро уряд президента Рузвелта. Через те й треба було для переведення політики надзвичайних зусиль.

І тому якраз впадає всім в очи політика уряду супроти власних робітників. Оборонці нової політики уряду називають незгідливих з ним підприємців негарними прізвищами обструкціоністів, „слекерів" і „чізлерів". Тимчасом Вуйко Сем супроти власних робітників поводиться якраз так, як поводяться ці погорджувані ним обструкціністи, „слекери" й „чізлери". Якраз тепер уряд викидає з роботи багато урядовців, якраз тепер обтинає платню та збільшує довжину робучого дня.

Через те й не диво, що проти Вуйка Сема піднимається буря протесту й обурення. Коли підприємець не годиться на програму відбудови краю, заслугує собі на титул обструкціоніста й „слекера", то Вуйко Сем є теж слекером і обструкціоністом. Коли підприємці, які в часі кризи заставляють робітників приймати гірші умови праці, це „чізлери", то чи можна дивуватись, що одна ґазета називає Вуйка Сема „Чізлер-ін-чіф"?

Та вага не стільки в назві, скільки в практичному значінню поступку. Який вплив може мати така політика уряду, що йде в розріз з політикою, яку він самий голосить? Чи можливо буде урядови добитися від підприємців придержування його політики, коли самий уряд, котрий цю політику голосить, її не держиться?

ЗРОБІТЬ ДОБРИЙ І ІДЕЙНИЙ ВЧИНОК:

Д-р Остап Грицай.

КРУТИ.

(Відчит, прочитаний у Відні на Святі в честь 16 роковин бою під Крутами).

1.

Повій, вітре, повій буйний, та понеси нас ген на Україну, в Батьківщину дорогу, на рідну землю прекрасну, у Київ золотоверхий... А там у Києві, над Дніпром ревучим, там круча Аскольдового кладовища, високо здвигнена, мов виглядає когось, а над нею — могила. Широка ота могила й глибока, що й Дніпро старий на неї дивується, хвилями гнівними повз неї пропливаючи. А вона ніби щораз більша і щораз вища — вища над усі могили, що в задумі століть видвигаються ген степами України. І ти, одкривши голову, тихо стаєш обік неї, і тонеш у думах журливих, тайну могили над Аскольдовою кручею відгадуючи.

Комуж це вона? Хто в її глибі? І скільки їх там поховано, що така могутня видвигається? Озовися, земле, промовте степи, скажи, Україно, кого поховали тут?

І промовить рідна земля, Матір єдина, Україна мила:

„Це тут молодь моя, триста Героїв зпід Крутів. Але це не триста затяжних лицарів у шоломах і панцирах, зі щитами й мечами, досвідних і загартованих у бою, як от колись геленські лицарі під Термопілями, Леонідова дружина преславна. Це молоденькі юнаки, пів-діти, пів-хлопці, ґімназійні учні — школярі собі ще. В них замісць лицарських шоломів на головах — вітер золотисті кучері куйовдить. А замісць панцирів — молодечі груди, піснями першої молодости розспівані. В руках же замісць зброї — книжка.

Молодь!

Така, що любить ще гуляти навздогін з пустуючими вітрами, раювати шовками небесних блакитів і весело реготатись назустріч радощам весни. Безжурна мріями, безгрішна життям, чиста серцем молодь. **Чиста серцем і вірою.** Вона певно ще любила казки і вірила в них. Вона вірила, що є десь у світі чудові красуні, зачаровані злими чарівницями, і молоді лицарі, які двигаються по юнацьки на злих чарівниць і визволюють заклятих красунь. І вірила молодь зпід Крутів, що є у світі люті змиї, ненаситні й ненажерливі добром країни, навіщеної ними, і що таких змиїв треба вбивати і топити в їх власній крові. І певно вірили юнаки зпід Крутів і в те, що є десь небосяжна Скляна Гора, якої досі не вспів ще пройти ніхто, але перед якою мусів опинюватися всякий, і мусів зважитися пройти її, хто бажав якнебудь здійснити найвищу мрію своєї душі. Бо хіба не співав їм колись їх укоханий поет про чари молодости і про те, як із журбою радість обнялась, і про закляту царівну молоду у срібній домовині?

Справді, Україно! Тих триста юначків, що їх поховали в могилі над Аскольдовою кручею, вони в життю йшли ще золотистими килимами казки. І поки лягли в могилу, вспіли під Крутами й самі створити своїм подвигом казку такої величі і такої краси, що рівної їй нема й може не буде і між казками про героїв-усього світа.

2.

Бо і з якимже подвигом, де і коли в історії минулого, порівнувати нам те, на що порвались оті ще неповнолітні студенти київського університету св. Володимира та ученики Кирило-Методіївської ґімназії? Адже який визвольний чин з минулого інших народів ми й не порівналиб з чином українських хлопців зпід Крутів, то ніякий з них не здійснюється серед таких труднощів, як саме чин київського студентства. Передовсім: тут повна недостача вищого, морального й військового проводу. А пригадаймо собі з історії кольосальну вагу такого вищого проводу за кожен раз, коли народи зривались у збройній боротьбі оборонювати лани рідної землі від грабіжницьких наступів хижого наїзника. Згадаєш ось грецькі Термопілі, то тут геройський чин трохсот Спартанців звязаний тісно, необхідно й навіки вічні з імям провідника Леоніда. Він, Леонід, незломний і сміливий. Його не вблагаєш нічим: ні вістями про страшенні сили Персів, ні лементом жінки й дитини, ні виглядами на певний пардон зі сторони чужинецького деспота, що іноді вміє цінити пориви надлюдської хоробрости. Як сказано: провідник, ватажок Греків під Термопілями це незломний і небоязкий герой, а з цим — і це тут найважніше — і його лицарська дружина мусить силою психічних законів морального впливу простояти в боротьбі таксамо незломно й сміливо, як і він. Мусить. І от вона, гіпнотизована міццю волі, хотіння Леоніда, простояла незрушимо до оконечного фіналю тієї геройської траґедії. Але ви скажете може, що це вже заглухла старина, що сяйво визвольної леґенди тут історичну дійсність прообразило так, що її риси вже нам не такто легко розпізнати. Ну, то пронесімось думкою в нові, близькі нашому життю і нашому розумінню часи, і прослідуймо тут тайни геройських зусиль у визвольних змаганнях народів.

Та щож?

І тут воно так, що куди ви й не глянете на визвольні почини, то скрізь видвигається перед вами як перш. є. головне й найважніше:

Особа ватажка, сила проводу.

Ми пригадаймо собі з цього погляду ось хочби прегарну концепцію історичної драми Гайнріха Кляйста п. н. **„Роберт Ґіскар".** Це вражаюча траґедія норманського ватажка, що, добившися зі своїм військом до мурів золотої Византії, здобутя якої це його ідеал, попадає у важку недугу і почуває, що далі вести свойого війська не зможе. Та от ми чуємо тут зараз, що цей старий ватажок, хоч і смертельно недужий, заперечує насилу чутки про свою недугу, та що найвірніші йому люди рішаються на випадок його смерти — видвигнути **його трупа** в повній зброї на коня і так вести його в лавах війська, щоб здавалося, що Ґіскар — жиє. Якаж це вражаюча драма! А нею німецький поет хотів нам сказати лиш одно, а саме, що сила, що гіпноза доцільного проводу дужча, ніж смерть. Що проява проводу в бою не тільки необхідна, але й що носій цього проводу не сміє за ніяку ціну лишати свойого війська, та що й згинути він не сміє скорше, поки не доведе своїх ген на вершини Скляної Гори, туди, де сяє діямантова палата Ідеалу. І коли ви будете дивитися з тієї точки на всі визвольні змагання новітніх часів, то скрізь тут зустрінете того Одного, того Роберта Ґіскара, від якого проводу й життя залежить перемога, і яким рішається судьба боротьби виключно й безумовно, начеб з його відсутністю мало розпастися в грузи все. Коли Шведи боряться з Данією за волю, то цей Один називається у них Ґустав Ваза. В боротьбі Голяндців проти Филипа II. це — Вільгельм Оранський. В англійській революції він — Олівер Кромвель, а в сучасній їй українській — Богдан Хмельницький. В сотворенню вільної Америки — це Джордж Вашингтон, у французькій революції — Мірабо, у визвольній боротьбі Італії — Ґарібальді, і всі інші, яких тут не називаю, а їхже в минулому — леґіон.

(Кінець буде).

— Я чув, що тобі зменшили платню.

— Ні, лише віддали іншому ведення каси.

— Та то в дійсности на одно виходить.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЛЕГКА КАМПАНІЯ.

Німецький ґенерал Людендорф почав іще раз вести битву над Марною. Цим разом ґенерал не воює проти Французів, а проти ґенерала Мольтке та полковника Генча, доказуючи, що ці полководці помилялися в тій битві та спричинили програну Німеччини.

Цей пан взявся вести битву, коли противників нема, а з незгідних з ним союзників Генч уже помер. Навіть німецьке міністерство війни запротестувало в обороні ґенерала Мольтке та полковника Генча, кажучи, що як яка вина була за ними, то це була хіба помилка.

Ґенерал Людендорф доказує, що полковник Генч не тільки помилявся, але що він просто зраджував Німеччину, бо симпатизував з Францією. А що він симпатизував з Францією, це ґенерал доказує тим, що, мовляв, полковник Генч був масоном.

На думку ґенерала Людендорфа, як хто масон, то він уже мусить симпатизувати з Францією, інтриґувати проти Німеччини, просто не мати ніяких німецьких чеснот.

Це щось зовсім подібного до становища деяких з наших критиків Франка й Шевченка, для котрих і Франко й Шевченко нічого не варта, бо вони не погоджувалися з загальними на Україні поглядами на церкву чи релігію.

БІҐОТЕРІЯ.

Англійський письменник Г. К. Честертон, самий воюючий католик, описує це викривлення характеру, яке звичайно називають біґотерією, так: біґотерія не лежить у тому, що людина свято переконана, що вона має слушність. Біґотерія полягає в тому, що людина думає, що інша людина мусить помилятися під кождим оглядом, коли вона помиляється під одним оглядом.

Ґенерал Людендорф може думати, що погляди масонів помилкові, але з того, що хтось хтось-там масон, робити висновок, що він мусить помилятися вже під кожним іншим оглядом, може хіба людина з випаченим мозком.

ПОШАНА НА ПРИКАЗ.

Міміністерство оборони в Німеччині видає приказ, щоби всі урядові листи мали замісць звичайного поздоровлення слова: „Ґайль, Гітлер!"

Чи заставити кого приказом шанувати Гітлера причиниться якнебудь до пошанівку Гітлера?

Чи може така дочіпка до листа буде мати стільки вартости, що звичайне в Еспанії поздоровлення, навіть мужчини до мужчини: цілую ваші руці?

СМЕРТЬ ПОВАЖНОЇ ҐАЗЕТИ.

У Філаделфії перестала виходити ґазета „Поблик Леджер". Ця ґазета існувала 96 літ. Відома вона була зі своєї поваги, солідности й чесности.

Упав „Поблик Леджер", як упав колись у Ню Йорку „Глоб", тоді, як сензаційні ґазети в роді ґазет Герста далі удержуються. Не все добра якість рішає про життя ґазети. Буває й таке, що добра ґазета паде через свою доброту, а зла ґазета вдержується через те, що вона відповідає масам своїм нижчим рівнем.

Та що такі факти доказують, як не низький рівень мас?

УКРАЇНА ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ*)

(2)

На підставі конституції 1923 р. **IX. Всеукраїнський Зїзд рад 10. травня 1925 р., вніс відповідні зміни в конституцію УССР з березня 1919 р. В цій зміненій конституції було зазначено, що УССР входить до складу Союзу ССР як „незалежна договірна република й зберігає за собою право вільного виходу з Союзу".** Крім того, в п. 8. говорилися, що **„УССР має свого постійного представника при уряді СССР". В п. 4. було сказано, що з „уваги на непохитно виявлену волю молдавського народу УССР обєднуеться з ним на засадах утворення в складі УССР автономної молдавської совітської републики, що управляється на підставі осібної конституції"** (автономна молдавська република, з півміліоновим населенням, фактично почала існувати від 14. жовтня 1924 р.).

15. травня 1929 р. XI. Всеукраїнський зїзд рад, виконуючи постанову IX. Всеукраїнського зїзду рад, затвердив докладніше розроблений текст конституції УССР в розвиток та доповнення конституції з року 1925. В цій конституції УССР, що є чинна дотепер, знаходимо такі головніші зміни в порівнанні з конституцією 1925 р. Поперше, вже зовсім не згадується про постійного представника совітської України при уряді СССР. Крім того в п. 19—20 говориться (в конституції 1925 р. цього не було), що „для більшого забезпечення інтересів національних меншостей, що становлять в тій чи іншій місцевости компактну більшість людности, можуть утворюватися за постановами вищих органів републики окремі національно-адміністративні одиниці" і що „мови всіх національностей, що жиють на території УССР, рівноправні".

Подібно до конституції 1925 р., в цій конституції говориться про „суверенність" УССР і про право „вільного виходу" з Союзу. „Суверенітет УССР — говориться в п. 3 — обмежений тільки в межах, зазначених в конституції СССР і тільки в предметах, що їх віднесено до компетенції СССР; поза цими межами УССР здійснює свою державну владу самостійно". Далі в п. 21. сказано, що „затвердження й зміна конституції належить виключно Всеукраїнському зїздови рад".

Само собою дійсну силу конституцій УССР з років 1925 і 1929 слід оцінювати лише з погляду всесоюзної конституції 1923 р., яка в цілому складена в дусі забезпечення диктатури компартії: поряд з красномовними деклараціями про права союзних републик і т. п., в ній знаходимо все для того, щоб фактично була унеможливлена яканебудь свобода, в тому числі національна, на теренах СССР. Напр. за конституцією 1923 р. поряд з „союзним совітом", існує в центрі окремий „совіт національностей". Але в цім совіті більшість голосів належить не совітським републикам, а представникам автономних републик і автономних областей самої РСФСР. Крім того совіт національностей не має рівних законодатних прав з союзним совітом і тому, вразі розходжень, не має можливости перевести свої проекти. У вищому органі совітської влади „Президіумі Центрального Виконавчого Комітету" совіт національностей має тільки 7 членів із 21. Цей президіюм разом з представленим ним Ц. В. К-том мають право припиняти й касувати декрети, постанови та розпорядження всіх органів союзних ропублик в той час, як їх власні декрети й постанови обовязкові на всій території совітського Союзу. Союзні републики не мають своїх буджетів; їх буджети є складові частини загальносоюзного буджету, що затверджується Ц. В. К-том Союзу.

З приводу конституції 1923 р. російський політик П. Милюков свого часу слушно писав: „Союзна конституція 6. липня 1923 р. формально відбирає у нібито незалежних національних держав навіть такі господарські права, якими користувалися скромні органи самоврядування царської доби, забезпечуючи собі лазівки для втручання навіть в ті галузі управління, що залищені в місцевому завідуванні". (П. Милюков, Національний вопрос. 1925, ст. 189).

Дійсно, життя показало, що „писана" большевицька конституція в більшости випадків послужила лише формальним оправданням того, що раніше совітська влада робила ніби з порушенням закону. Завжди, коли конституція ставала на перешкоді московському центрови, він просто цю конституцію іґнорував. Конституція СССР, як і згадані конституції УССР — це ширша, зовнішня декорація, прикриваючись якими московський комуністичний центр ввесь час переводив і переводить свої пляни, хоч би і проти інтересів „союзної" України.

Три головні доби можна відріжнити у взаємовідносинах України з комуністичною Москвою: 1. доба військової окупації України від початку 1919 р. до 1923 р., 2. доба так зв. українізаційної політики від 1923 р. до кінця 1929 р., і 3. доба ліквідації автономних прав України від кінця 1929 р. до цього часу.

2. Доба військової окупації України.

Україна, як і Росія, є переважно аграрна країна. За даними совітського перепису 1926 р. селяни складають на Україні 81.5% всього населення і 89.1% населення українського. Не дивно, що від самого початку приходу на Україну большевикам прийшлося мати діло головним чином з цею основною масою українського населення. Українське село було й залишилось до цієї пори тою віссю, навколо якої обертаются всі важливіші політичні події на совітській Україні. Українське селянство, не зважаючи на віковy національну неволю, найбільше зберегло свої національні ознаки: мову, народні звичаї й т. п. Звідси виникали постійні труднощі для большевицкої влади на Україні. Заволодівши Україною силою штиків, большевики бачили, що без підпори з боку українских мас загибіль совітської влади на Україні неминуча. Але на які українські верстви могли вони опиратися? З приводу цього недавно загинувший український комуніст Скрипник свого часу писав: „Наша траґедія в тому власне полягає, що ми мусимо за допомогою робітничої кляси, по національности російської або зросійщеної, завоювати собі селянство і сільський пролетаріят, по національному складу український, який в наслідок складних історичних умов упереджено ставиться до всього російського, „московського" („Комунист", Харків, 1920, ч. 4).

Керуючись тодішньою політикою военного комунізму, большевики для зміцнення своєї влади на Україні придумали „ставку" на українське сільске робітництво та убоге селянство. Законом з 9. січня 1920 р. до життя були покликані т. зв. „комнезами" (комітети незаможніх селян). Подібні комітети під назвою „комбєдів" свого часу існували також на Московщині, але під натиском селянства були там ліквідовані ще в осени 1918 року. Це не перешкодило большевикам цей збанкротований „інститут" відновити на Україні. Мета „комнезамів" була ясна: шляхом штучного розколу села спертися на українські бідніші елементи для утримання власти в своїх руках. Фактично „комнезами" були органами совітської влади, що крім деяких інших функцій особливо допомагали большевикам у їх політиці на Україні щодо витягання хліба у продукційного селянства. Розбавлені ріжним зайшлим елементом з Росії, що грав ролю большевицьких агентів, — „комнезами" стали знаряддям для переведення зорганізованого грабунку українського села.

(Далі буде).

— Що то є парадокс?

— Не знаю!

— Коли строїтель фортепянів не має настрою!

ПРИЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛИСТА З СОВІТСЬКОГО РАЮ.

Громадянин І. Пасічник з Ірвінгтон, Ню Джерзі, переслав до редакції оригінального листа, одержаного на днях від свого товариша, перебуваючого в однім зі сіл Великої України. З листа подаємо таке:

„Не гнівайся, що я Тобі не дав зараз відповіди; це тому, що я був трохи хорий, а то через накочування колоди на двору, яка мене трохи придусила. Та дякувати Богу, ще не дуже і я став ходити. Побув девять днів у шпиталі і мене виписали. Сказали, що вже можна робити. А знаєш, то не так як в дома, що скажу татови чи жінці, що не можу робити, то вони повірять, та ще самі не дадуть нічого робити. А тут мусиш, бо інакше кажуть, що я симулянт, не хочу робити і забирають хлібну книжку, на яку я одержую хліб і я останусь голодний і моя сімя. Хоч ти хорий, вони тобі не повірять, бо скрізь доктори Жиди і нашого брата не признають хорим. А коли чоловік вмирає, то вони кажуть, що це ледар, не хотів робити і вмирає з голоду. От-так обходяться з нашим братом. А самі так розкошують, що ліпше не треба. В кождого морда мало не тріснe, буксові роботи в них, сині штани, галефе суконні, такі, що мені й до смерти таких не носити. Як коли зайдеш до них до контори, то самі жеруть булку з маслом, таку білу як сонце, а я собі гадаю: коли то прийде такий час, щоби не кажу наїстися, а тільки попробувати. І мені не так цікава булка, а те, щоб наїстися доволі хлібом, а про булку то й не думаю. Ти знаєш, який тепер час веселий, а для мене сумний. Великодні Свята приближаються, а в мене нема вбрання, ні в дружини. В чім на роботу, в тім і на Великдень. Та болить мене серце, що не буде дитині в чім вийти. Воно мені все каже: Коли ти мені купиш черевики та штани нові, бо в мене все подерте? Та я йому відповідаю: За щож я куплю, коли в мене нема грошей на їжу? То воно мені каже: Давай, тату як дістанемо хліба на багато днів, то продамо і купиш мені вбрання. І от така наша живуха. А про себе і не думаєш. Мені нема ніколи ні свята, ні неділі, а тільки тоді, як виходний, а виходний тоді, як я пороблю пять днів, а на шестий відпочиваю. І так круглий рік робиш, неділі чи свята нема".

---o---

ЩО ДІЄТЬСЯ У НАШИХ СЕЛАХ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Громадянин А. Щ. одержав з краю від шваґра лист, з якого подаємо ось що: А що до новостей у селі, повіті, то є їх дуже багато, що годі описати. Не знаю, чи буде Тобі відоме за оті арешти, які в нас були за портрети польських керманичів. Минулось тамто, прийшов день 19 березня. Хтось попідтинав стовпи телеґрафічні на лінії Сокаль-Рава, а чи дальше було, не знаю, бо часописи ще не писали. А в Угнові 3 ночі підряд хтось поперетинав телефонічні лінії, так що в арештах в Угнові з околичних сіл є до 80 людей арештованих, інтеліґентів і селян. Варту в селі робимо в цей спосіб: 2 ночі вартуємо, а 3-ту ніч спимо. Вартує 2/3 села, то є 115 вартівників. І ще Вербиця дає до нас на треку 40 вартівників. В Угнові також вартують і Жиди аж до Юзефіни села, що 2 стовпи один вартівник. Угнів має до 50 поліцаїв, Вербиця 4, а тайних в Угнові то і числа їх ніхто не знає, бо їх не можна пізнати, котрі і до нас доходять. Арешти, ревізії що дня. У нас є арештованих 10 людей: Василь Савчишин, Гнат Голюнь, Микола Криса, Іван і Володимир Радзевич, а решта сама молодь. Поліційні патрулі день і ніч ходять, життя наше завидне, ще гірше як в стані воєннім, бо війна війною, а тут страхають карною експедицією. Чи вона буде, ще не знати. Оповідають, що при складанню протоколу в Угнові катує дуже поліція. Були також арештовані 3 дівчини з Піддубець: Юлія Гнатейкова, Марта Зборовська і Феся Криса за пісню про Біласа та Данилишина. Я покищо працюю дальше в кооперативній молочарні. Написав би ще більше, але користаю з нагоди, що нині трохи спокійно стало. Не подаю також зворотної адреси, щоби не перелапали, хто писав. Є чутки, що в цілій Східній Галичині таке. Пізніше опишу все докладно, бо годі щодо всього зразу зорієнтуватись. Староста з Рави днює і ночує в Угнові; також приїхав до Угнова заступник львівського воєводи.

Подав А. Щ.

ПОПИРАЙМО СВОЮ ПРЕСУ!

Ґазету можна попирати в ріжні способи.

Попирає ґазету передовсім той, хто пренумерує ґазету, хто платить передплату.

Попирає далі ґазету той, хто дає до ґазети оголошення. Такий теж причиняється до поправлення ґазети, до зроблення її кращою, богатшою і цікавішою.

Попирає накінець ґазету той, хто попирає тих, що оголошуються в ґазеті.

Читачі української ґазети попирають українську ґазету, як при закупні всякого товару купують передовсім у тих, що оголошують свої товари в українській ґазеті.

Добрий прихильник „Свободи" при закупні товару піддержує того, хто своїми оголошеннями піддержує ґазету матеріяльно й у цей спосіб посередньо причиняється до розвою ґазети. Добрий прихильник „Свободи" є приятелем кождого „адвертайзера" в „Свободі", бо кождий „адвертайзер" у „Свободі" є добрим приятелем читача „Свободи".

ПОПИРАЙТЕ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ СВОЇ ТОВАРИ В „СВОБОДІ".

Адміністрація „Свободи".

СОЮЗ УКРАЇНСЬКОГО СОКІЛЬСТВА ЗА КОРДОНОМ ПРО МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ.

ІІ. Зїзд Союзу Українського Сокільства За Крдоном з ґлибоким задоволенням вислухав повідомлення про доповнення сокільських збірок в Музеї Визвольної Боротьби України новими матеріялами з життя й діяльности Українського Сокільства, як за кордоном так і в Краю (матеріяли до участи Українців в останніх всесокільських здвигах у Празі, довоєнні мапи сокільських орґанізацій в Краю, фотоґрафії здвигу Соколів і Січей в Тернополі 1910 р. і т. ін.). Зїзд висловлює бажання, щоб зібрані вже матеріяли збільшилися новими й лягли в основу окремого відділу в Музеї ВБУ, присвяченого спеціяльно історії Українського Сокільства. Зїзд закликає всі сокільські орґанізації дбати про розширення цього відділу, передаючи до Музею ВБУ архівні й інші матеріяли.

ІІ. Зїзд Союзу Українського Сокільства За Кордоном витає акцію Музею Визвольної Боротьби України у справі Українського Дому в Празі і просить усі сокільські орґанізації і окремих соколів підтримати це діло і допомогти його успішному закінченню. Зїзд певен, що Український Дім у Празі буде мати не лише велике загально-національне значіння, а послужить також і для добра сокільської справи.

— Чи то ти говорив Степанови, що я ідіот?

— Ні, я не говорив, він уже знав це.

ЗАЛІЗНИЙ ЗАКОН ПЛАСТУНА.

Пластун совісно сповняє всі свої обовязки:

1. Не чекай від іншого нічого, а сам дай усе, що можеш.

2. Жий для Вітчини, ближніх, будь приятелем природи та звірят.

3. Будь лицарем, оборонцем бідних і слабих та ходи прямими дороґами.

4. Гартуй свого духа й тіло та гостри свій ум.

5. Хай буде твоя воля так сильно напнята, як струна.

6. Наслідуй пластового опікуна св. Юрія: нищ зло, але передусім у собі самім.

7. Перше думай про інших, а потім про себе.

8. Рости вгору як сильний дуб; ніколи не згинайся, як плакуча верба.

9. Будь завтра ліпшим, як ти є сьогодня, як ти був учора.

10. Май Бога в серці й памятай про гасло „Будь готов!"

(З литовського пер. Бу-бе).

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(25)

ДРУГИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Опісля головні радні здавали свої звіти в такому порядку:

Звіт головного радного, С. Слободяна.

Згідно з постановами статута приходиться мені здавати звіт з моєї діяльности з філядельфійської округи й околиці. Тому, що остання конвенція вибрала двох головних урядників на нашу округу, я старався полагоджувати всякі справи завжди в порозумінню з головним контрольором, А. Пашуком.

В червні 1933 р. був я на зборах відділів у Бріджпорт, Па., де довів до злуки двох відділів, а саме 15 і 383 відділу. Злучений відділ тепер гарно розвивається.

В липні був я присутній на надзвичайнім засіданні головного уряду, на котрім вирішено багато важних справ, припоручених 18-тою конвенцією.

Далі був я на зборах 324 відділу, де були непорозуміння через відділового касієра. Ту справу полагоджено вдоволяючо.

На припоручення екзекутиви У. Н. Союза відвідав я 321 відділ у Фініксвіл, Па., де члени провадили сварки через особисті справи. Там я старався переконати членів, що особисті спори не повинні мати місця в орґанізації. Тоді члени обіцяли мені, що набудуче цього не буде, та, як довідуюсь тепер, там знову повстали непорозуміння через відділові вибори. Біда в тім, що неодин з наших членів має нерозумну звичку, що як його не виберуть відділовим урядником, то він нераз розбиває відділ, щоби тільки поставити на своїм.

У вересні полагодив я справу непорозумінь у від. 352 в Честер, Па., де я перепровадив контролю книжок, а таксамо вибір урядників згідно зі статутом орґанізації. Скликав я також в Честер, Па., збори всіх відділових урядників в справі вибору Союзового лікаря, одначе на тих зборах не прийшло до того вибору, бо урядники не могли погодитись, якого лікаря мають узяти. Кожний урядник пропонував якогось іншого лікаря. Як довідуюся, то гол. рек. секретар, будучи присутній у тій місцевости, полагодив ту справу.

У вересні я разом з гол. контрольором А. Пашуком скликав окружні збори Союзових відділів міста Філядельфії й околиці. На тих зборах був присутній також гол. предсідник М. Мурашко. На зборах були понад 70 віддлових урядників, які заступали 28 відділів. Всі присутні винесли дуже корисне вражіння з нарад і дискусії, яка велась там для добра нашої орґанізації.

В листопаді запрошено мене на ювилей від. 356, де я передав щирий привіт від імени У. Н. Союза та говорив у справі записування наших дітей до У. Н. Союза.

В грудні я скликав збори урядників 339 і 356 відділу, на котрих то зборах урядники згаданих відділів заявили свою згоду на злуку обох відділів. Пізніше скликано збори членів обох відділів і на тих зборах запало рішення щодо злуки та вибрано спільний уряд для злученого відділу.

Мушу тут іще раз підкреслити, що по деяких відділах я мав неприємности з поодинокими членами з тої причини, що, мовляв, їх не вибрано до уряду. Такі члени, дбаючи тільки про своє власне „я", шкодять нераз орґанізації та вносять у неї роздор. А вже час, щоби ми полишили свої особисті амбіції на боці та дбали про загальне добро тої орґанізації, яку ми 40 років будували. Наша молодь підростає, отже треба для неї робити місце та підучувати її до виконування обовязків відділових урядників.

На закінчення згадаю, що багато урядників і членів зверталися до мене з ріжними запитами в орґанізаційних справах. Я завжди старавсь інформувати їх так, як потреба вимагала, та загрівав їх до праці в користь У. Н. Союза.

Як член і урядник злучених орґанізацій міста Філядельфії я брав живу участь в народньому житті нашої громади.

Дякую членам екзекутиви і іншим головним та відділовим урядникам, з якими мені приходилося працювати, за щиру співпрацю для нашої орґанізації.

(Дальше буде).

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член 67-го від. У. Н. Союза, отсим складаю подяку урядови У. Н. Союза за уділення допомоги з фонду народнього мому синови яко стипендію.

Отже в сорок-ліття ювилею У. Н. Союза желаю якнайліпших успіхів, та желаю, щоби мрії здійснились, але не на 5,000 нових членів а на 10,000 нових, молодих, і здорових членів, і кличу всіх Українців, щоби вступали і вписували своїх дітей в члени Українського Народного Союза, бо в лучности сила.

Василь Вавро.

---o---

To the Officers of U. N. A.

Dear Sirs:

Mother and I wish to thank the U. N. Association and others who assisted me in receiving the $50 check recently from the Association. It sure does come in handy, as it will help to give us a pleasant and a happy Easter. I have'nt been able to do a bit of work for the last 3 yeafs and 4 months, on account of injuries received in the coal mines.

Thanking you all again for the kind favor,

We beg to remain,

Mrs. Anastasia Grozio, mother, and son **John**,

Nanticoke, Pa.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛМАЙРА, Н. Й.

На інвалідів.

Пересилаю через Обєднання $8.70 як жертву для українських інвалідів, котру зібрали: Петро Базарницький, Петро Гречаник, Вол. Климовський і Франко Гулька, ходячи з колядою.

Жертвували слідуючі: П. Гречаник, П. Базарницький, В. Климовський, О. Осташевський, К. Юськів, М. Ментух, Д. Посельський, Й. Пастущак по $1; С. Казьмірський, Й. Созанський, М. Корецький, М. Скалко, К. Каролінчак, Ф. Гулька, О. Витязь, С. Вавер, О. Хамула, Т. Чех по 50 цнт.; М. Гидзик, П. Вілозор, В. Шабатура по 25 цнт.

Разом $13.75.

З того вислано $5.00 на боєвий фонд, а $8.70 на інвалідів.

Петро Гречаник.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

З іменин на Край.

Дня 14 січня пані Брикайло зробила несподіванку для свого мужа Василя, запросивши його приятелів на забаву до церковної галі в день його іменин.

Громадянин Брикайло це один з наших фармерів-патріотів. Його знайомі-гості пошанували це родинне свято тим, що не забули і за старий, так нам рідний край.

При спомині за старе минуле зложили на інвалідів $6, на Рідну Школу $6, а на Народний Дім, який мусить повстати в Геркімер, $7.

Зложили: І. Варещук $2; по $1: В. Брикайло, Н. Сичок, о. М. Кашуба, Д. Бурчинський, М. Політило, В. Насиланий, К. Ліщинський, М. Вівчар, І. Луцишин, М. Сторожанський, М. Бурчицький, Л. Бейгер; по 50 цнт.: К. Довганюк, А. Брикайло, І. Чорнобай, В. Филипчук, М. Конікевич, Н. Процишин, О. Ціко, О. Ангел; по 25 цнт.: М. Трицицький, І. Кульчицька, А. Бурчинька, Г. Трицицька.

Дай нам, Боже, більше таких іменин.

І. Луцишин.

ФУЛТОН, Н. Й.

На інвалідів і боєву акцію.

На мітінгу Українсько-Американського Клюбу згадав Мирон Співак за українських інвалідів і закликав членів до жертв. Жертвували: М. Співак $2; і доход з продажі календарів $3; по $1: М. Лобур, І. Фішер, С. Поточняк, І. Дрозда; А. Мадей 20 ц. Зібрано разом $9.20, які вислано через Обєднання з таким призначенням: $5 інвалідам, а $4.20 на боєву акцію.

Михайло Лобур, секретар.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принаймеяще один тиждень перед зборами.

МИЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, в годині 2-ій пополудни, в гали де звичайно. Проситься всіх членів явитися на тім мітінгу в означений час. — І. Гатала, предс.; С. Патен, кас.; Гр. Тимчій, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 159, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 430 7-ма вул. Проситься всіх членів прийти на цей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Проситься довгуючих членів прийти і вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — М. Камінський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 22 квітня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі, 847 Норт Френклін вул. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свою належитість, бо в противнім разі будуть суспендовані. Кождий член, який має знакомих, що ще не належать до У. Н. Союза, повинен старатися принести з собою на збори, щоби вписати до У. Н. Союза. — Ілько Єдвчий, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, в годині 1.30 пополудни, в гали парохіяльній на Блекстон вул. На цім мітінгу буде звіт урядників і контр. комісії. Проситься довгуючих членів прийти і заплатити свої довги. Членів, котрі ще не виміняли своїх грамот, проситься принести старі грамоти і виміняти на нові. Проситься членів вписувати свої діти до У. Н. Союза. Всі члени мають прийти на цей мітінг, бо є багато справ до вирішення. — Микола Ведал, предс.; Ілія Околіта, кас.; Мих. Яцишин, секр.

ВИЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься кождого члена прибути і вирівнати свої вкладки. Члени, котрі ще не переписались зі старого до нового роду обезпечення, зволять принести старі грамоти і переписатись. Кождий член У. Н. Союза повинен записати свої діти до У. Н. Союза, бо так приказує наш святий обовязок. Кождий член повинен привести хоч одного нового члена, за що отримає нагороду від У. Н. Союза. — Микола Рутько, предс.; Микола Лаврик, кас.; Петро Герман, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, в годині 2.30 пополудни, в парафіяльній гали, 18 Вудлан вул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. На тім мітінгу контр. комісія здасть звіт фінансовий за минулих 3 місяці. Кождий член повинен вписати свої діти в ряди Батька-Союза, як також старатись приєднати і старших кандидатів до нашого відділу. Нагадується довгуючих членів прийти на цей мітінг і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Скоропад, предс.; Я. Сабат, кас.; Я. Квасній, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22-го квітня, в годині 2-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Гови Еве. Кождий член повинен бути на тих зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти і заплатити свої залеглости, або просити, щоби відділ заплатив з Тов. каси. Хто цього не зробить, буде суспендований. Нових членів будемо принимати на цих зборах, тому хто хоче вступити в члени У. Н. Союза і Тов., нехай прийде в неділю на збори. — Василь Юсипчук, предс.; Петро Головачук, кас.; Мих. Федорів, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє, що місячні і квартальні збори відбудуться в суботу, 21-го квітня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-то вул. Проситься кождого члена прибути і вирівнати свої вкладки. Члени, котрі ще не переписались зі старого на новий рід обезпечення, зволять принести старі грамоти на збори і переписатись. Кождий член У. Н. Союза повинен записати свої діти до У. Н. Союза, бо так приказує наш обовязок. В 40-літній ювилей У. Н. Союза кождий член повинен попрацювати і привести нових членів. Будемо принимати до У. Н. Союза і Братства без оплати вступного. Не явившийся член на зборах підлягає карі після статута. — Антін Карпович, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Повідомляється тих членів, що заплатили вкладку до Союза за цілий рік, а довгують до братської каси, щоби вирівнали свій довг цього місяця. Котрий член довгує до Братської каси три місяці тратить право до запомоги. — Микола Піціль, предс.; Мих. Волощук, кас.; Гр. Мрикало, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Сим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в неділю, 22 квітня, під ч. 3322 Н. Лавренс вул., в годині 2-ій пополудни. Обовязком є кождого члена прибути на цей мітінг, бо маємо надзвичайно важні справи. Хто злегковажить собі це оголошення понесе кару. Довгуючий член, коли не вирівнає своєї залеглости на цім мітінгу, буде суспендований. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Ів. Сорока, предс.; М. Барна, кас.; Ол. Будай, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що чвертьрічний мітінг відбудеться в пятницю, 20 квітня, в гали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашінгтон вул. Буде справоздання за 3 місяці і справа пікніку. Не явившийся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. — Микола Мазур, предс.; Василь Мандзій, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22 квітня, в годині 12.30 вполудне, при 1944 Вест Ірі вул. Проситься всіх членів явитись на цей мітінг, бо є дуже важна справа по ювилейний концерт У. Н. Союза, котрий відбудеться 20 травня. Також є ще інші справи до полагодження. — І. Магас, предс.; Н. Читвінський, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в суботу, 21 квітня, в годині 6-ій ввечір точно. Бажаним є щоби всі члени прибули на означений час, бо маємо пару важних справ до полагодження. Буде також звіт контр. комісії за перших три місяці. Довгуючих напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, а суспендовані минулого місяця коли не зголосяться на мітінгу, будуть виключені. Бажаючі члени змінити свої грамоти, зволять принести на мітінг старі грамоти. — Н. Пауговський, предс.; В. Колесняк, кас.; Я. Децембер, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 22 квітня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній, 47 Гови Еве. Кождий член і членкиця мають особисто явитись на збори, бо є важна справа, а котрий член не явиться, буде караний після статута. Нехай члени не важаться посилати дітей на збори платити вкладки. — Н. Кузьма, предс.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Георгія, від. 239, відбудуться в суботу, 21 квітня, точно в год. 7. ввечір, при 847 Н. Френклін вул. На порядку нарад є: 1) Звіт за послідних три місяці, 2) справа довгуючих членів, 3) братський статут, 4) участь братства в ювилейній кампанії У. Н. С., 5) Біжучі справи. Всі довгуючі члени мусять явитись на збори під загрозою виключення з братства. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членкиць, що мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, в годині 3-ій пополудни. Проситься членкиць прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Взивається довгуючих вирівнати свої довги. Хто хоче вступити в члени Сестрицтва просимо прийти на мітінг. Просимо членкиць вписувати свої діти до У. Н. Союза. Членкиць, котрі ще не змінили своїх грамот, просимо принести старі грамоти на мітінг. — О. Скробач, предс.; М. Мельник, кас.; С. Гупька, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 22 квітня, в годині 2.30 пополудни, в гали де звичайно. Проситься кождого члена прийти на час, бо є багато важних справ до вирішення. Пригадується тим членам, котрі ще до цеї пори не виміняли своїх старих грамот на новий рід обезпечення, щоб це зробили на цім мітінгу для свого власного добра. Старайтеся приходити на мітінги у більшім числі і на час, щоб мітінгу довго не продовжувати. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Повинністю є кождого члена заохочувати своїх знакомих і кревних вступити до братства і У. Н. Союза. Не явившийся член на цім мітінгу буде караний після статута. — Василь Гречук, предс.; А. Іванів, секр.

ЩІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Василія, від. 214 повідомляє, що звичайні збори відбудуться в суботу, то є 21 квітня, в парковій гали, там де завше. Отже проситься всіх членів, щоби явилися на той мітінг бо маємо важні справи до полагодження. Так не може бракувати ані одного члена, всіх нас присутність конечна. За відділ 214: Стефан Симирак, голова; Іван Дорош, касієр; Стефан Завадівський, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Перша українська фільмова студія.

Не зважаючи на нарікання, на злі часи, наше громадянське життя таки йде вперед і розвивається. Впарі з тим повстають нові підприємства, що заспокоюють потреби нашої публики. До таких підприємств належать між іншими перша українська фільмова студія, заложена арт. Василем Авраменком в Ню Йорку, у звіснім домі під ч. 30 Іст 7-ма вулиця.

Як-небудь дивитися на працю арт. В. Авраменка, то одно треба йому признати, а то безупинну рухливість та енергію. Коли чоловік над чимось передумує і працює, то мусить вкінці своє осягнути. Тому виглядає, що п. Авраменко трапив на своє діло. Воно і потрібне і корисне для нашої справи під кождим оглядом. Треба привчачувати українську дітвору придивлятися образкам з українського життя і навчити її цінити наші досягнення, хочби вони були і невеличкі. А всетаки ми щось осягнемо!

Треба дати й старшим нагоду повчити молодь про наші здобутки. Дотепер це можна було робити лише при помочі книжки та газети. Але Америка це край, де все йде електрикою. Тому й ми мусимо достроїтися до вимог часу, інакше наша молодь відбіжить від нас.

Крім цього є ще й друга сторона цеї справи. Арт. Василь Авраменко показав, що він дбає про моральну сторону своїх вистав. Це, напр., танки не для розбудження пристрасти серед молоді, але для розбудження почуття до краси, до мистецтва, до вищих поривів. Таке саме і з фільмовим ділом. Авраменко розпочав від висвітлювання релігійних образків, опісля патріотичних, дальше повчаючих. Отже якби ми мали такі фільми часто в наших громадах, то ми привчили би українську дітвору глядіти в фільмах не розбишацьких історій чи з кримінального середовища по великих містах, але з життя свого рідного, а з американського вибирати лише те, що чисте, благородне, повчаюче, або забавне. В той спосіб наша дітвора буде також зростати, вдивляючись в усе, що гарне, добре і уморальнююче.

Що при тім можна ще й виголосити якесь патріотичне слово, то це само собою зрозуміється. Бажаним булоб лише, щоби наші педагоги, священики, учителі, громадські робітники і діячі вміли використати для доброї справи студію фільмову арт. Авраменка.

Світозор.

— Я щойно десять хвилин тому був на ловах, а вже передімною лежить мертвий заяць!

— Так? Невжеж і між зайцями є самогуби?

Якийсь чоловік застрілився, вистріливши чотири револьверові кулі. Про нього все говорили за життя, як про марнотратника. Тож і тепер один із знайомих самогуба каже:

А не говорив я все, що він марнотратник? Невже не міг того зробити одною кулею?

— Я чув, що ваш господар не позволив вам мати пса, чи то правда?

— Так. Тому ми гавкіт нашого пса зняли на грамофонову плиту. Грати на грамофоні нам заборонити не може.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (89)

„Веди до кімнати каменоломy, де ми спали", сказав Тарзан Комофльоренсалеви. „Ми вертаємось по Талєскару, як я їй обіцяв". „Цеж божевілля навіть пробувати щось таке!" — сказав князь. „А всетаки я це зроблю", сказав Тарзан. „Дай мені пораду, як це аробити".

„Ні!" — крикнув Комодофльоренсаль. „Де ти йдеш, там і я йду теж". „Тож веди мене", сказав Тарзан. „І вжий усеї хитрости, щоби трапити". Занявши місце у відділі вояків, котрі стерегли групи рабів, вони дійшли аж до відділу каменоломів.

Діставшися з відділом до кімнати сторожі, Тарзан і князь поволі обліщилися на заді. Коли дійшли до місця, до котрого хотіли дійти, вони відлучилися зовсім від відділу. Ніхто цього не завважив. Перед входом до кімнати, де жила Талєскар, задержав їх сторож.

„Ми приходимо по рабиню Талєскару", сказав князь. „Нас післав по неї Зоантрогаго, її пан". „Ідіть і беріть її собі", сказав сторож, отвираючи двері нарозтіж. Комодофльоренсаль перепхався крізь вузький отвір, але Тарзан далі стояв на місці. На хвилю сторож завагався.